

YETENEKLER, MESLEKİ İLGİ, DEĞERLER ETKİLİ REHBERLİK VE DOĞRU YÖNLENDİRME

YETENEKLER, MESLEKİ İLGİ, DEĞERLER; ETKİLİ REHBERLİK VE DOĞRU YÖNLENDİRME SUNUM İÇERİĞİ

1-Meslek Gelişim Süreci

2-Yetenek

3-İlgi

4-Mesleki Değer

5-Etkili Rehberlik ve Doğru Yönlendirme

6-İlgi, Yetenek ve Değerlerin Tespiti

GİRİŞ

Meslek seçiminin sağlıklı bir şekilde yapılması hayatımızın akışını değiştirecek; hayatımızı şekillendirecek sonuçları doğuracak olmasından ötürü oldukça önemlidir.

Sahip olunan meslek sayesinde maddi gelir elde edip, manevi olarak doyum sağlarız.Mesleğimizi mutlulukla ve başarılı bir şekilde icra edersek hayattan zevk alırız.

Mesleğimiz sayesinde elde edeceğimiz maddi kazanç, hedeflerimizi gerçekleştirmek için bir araç olur.Örneğin; evlenme; ev kurma, ev, arsa, araba sahibi olma, sosyal güvencenin olması, dünyayı gezip dolaşma, yardıma ihtiyaç duyan yakınlarımıza maddi destek sağlama gibi maddi yeterlilik isteyen hedeflerimizi mesleğimizden sağladığımız maddi kazanç ile elde ederiz.

Meslek, hayatımıza ilişkin bir çerçeve oluşturur. Sahip olunacak meslekle zamanımızı nasıl geçireceğimiz; çalışmaya ne kadar zaman harcayacağımız, özel yaşamımıza ne kadar zaman ayırabileceğimiz gibi yaşamımızla ilgili büyük önem arz eden durumlar netleşir.

Özetle meslek seçimi aynı zamanda hayatımızın biçimini de seçmek olarak değerlendirilebilir.

Meslek seçimi bir anda verilen kararlarla şekillenen bir süreç olmayıp tam tersine yıllar süren bir gelişim sürecinin sonunda oluşur ve meslek seçimi süreci çeşitli faktörlerden etkilenir..

MESLEK GELİŞİM SÜRECİ

A)5-11 Yaş Aralığı(Hayal Dönemi); Çocukların hayal döneminde meslek seçimine dair; ilgilerini, yeteneklerini, meslek değerlerini, kişilik özelliklerini, iş gücü piyasası gibi faktörleri hesaba katabilecek düzeyde olmamaları gelişimsel açıdan gayet doğal bir durumdur. Bu dönemde mesleklerle ilgili hayaller kurulur. Çocuklar, babalarının mesleği veya çevrelerinde, medyada gördükleri birisinininki gibi bir mesleğe sahip olduğunu hayal eder. Bulundukları yaş aralığındaki mesleki tercih ifadeleri bu açıdan gerçek seçimi yansıtmayan hayali ifadelerdir.

B) 11-17 Yaş Aralığı (Deneme Dönemi);

Deneme döneminde çocukların yetenekleri, ilgileri, meslek değerleri, kişilik özellikleri ve iş gücü piyasası gibi faktörlerin mesleki seçim sürecinde ne kadar önemli olduklarını zamanla daha iyi kavrayacak ve mesleki seçimlerine daha sağlıklı yön verebilecekler. Bu dönemin sonunda, yukarıda sıralanan faktörlerle uyumluluk gösteren meslekleri öğrencilere sunabilecek bir üniversite bölümüne gidilerek gerçekçi mesleki seçim dönemine geçiş yapmış olacaklar.

C) 17-23 Yaş Aralığında (Gerçekçi Dönem); Öğrenciler gerçekçi mesleki seçim döneminde ise üniversite eğitimi ve çeşitli diğer mesleki eğitimleri alıp, eğitim sonrası iş olanakları, meslek değerleriyle uyum gibi faktörleri hesaba katarak nihayet belirli bir mesleki tercihin üzerinde yoğunlaşacaklar. Dönemin sonunda ise seçilen mesleğin icra edileceği alanı belirleyip böylece çalışma hayatına başlayacaklar.

Y E T E N E K

Bir kimsenin bir şeyi öğrenme ve yapabilme gücüne denir.

Yeteneklerimiz,anne-babamızdan genetiksel olarak aldığımız genom ile yani kromozomlarla bize aktarılan; doğuştan sahip olduğumuz özelliklerimizdir.

Yeteneklerimiz kalıtsal özellikler taşımalarının yanında aynı zamanda çevresel koşulların etkisiyle ve eğitimle geliştirilebilen yapıdadırlar.

NELERİ YAPABİLİRİM? & NELERİ YAPMAKTA İYİYİM?

soruları, yetenekli olunan alanların anlaşılabilmesi, keşfedilebilmesi için sorulabilir.

YETENEK VE BECERİ

Birbirine yakın anlamda olan kavramlardır. Çoğu zaman farkında olmadan birbirlerinin yerine kullanılırlar fakat ikisi arasında ince bir fark vardır.

Yetenek

- Yetenek, bireyin performansına yansıtacağı potansiyeldir.
- Yeteneğin oluşmasında kalıtsal özelliklerin etkisi daha fazladır.
- Yetenek doğuştan gelir.
- Herhangi bir alanda yetenekli olunabilir. Sözel yetenek, sayısal yetenek, resim yeteneği, müzik yeteneği, spor yeteneği..

Beceri

- Beceri, bireyin ondan istenen işi yapabilecek düzeyde olması anlamına gelir.
- Beceride ise çevresel koşulların etkisi daha fazladır.
- Beceri kazanmak yetenekli olmayı gerektirir ve zaman isteyen bir durumdur.
- Yetenekli olunan alanda beceri sahibi olunabilmesi için o alana ilgi duyulması ve o alanla ilgili faaliyetlere zaman ayrılması gerekir.

YETENEK VE BECERİ

Beceri; potansiyel, ilgi ve koşulların etkileşimi sonucunda ulaşılan noktayı gösterir.

İkisi de futbolcu olan kişilerden birisi çalım becerileriyle adam eksiltirken diğeri aynı şekilde etkili çalım becerilerine sahip olmayabilir.

Birisi yüksek oranda isabetli pas atma ve şut atma becerilerine sahipken diğeri bu becerilere sahip olmayabilir.

Bu; ikisinin yetenekli olduğu ortak alandaki farklı beceri düzeylerinde bulunmalarının sonucudur.

YETENEK ALANLARI

Sözel-Dilsel Zeka;

Akademik başarıyla ilişkili olan genel zekanın temel unsurudur.Okuma, yazma,dinleme, konuşmada kelimeleri etkili kullanma yeteneğidir.

Mantıksal-Matematiksel Zeka

Genel zekanın temel unsurlarından biridir.Hesaplama becerisi, mantıksal nedensellik ilişkisi kurma, karmaşık problemleri çözme becerilerini kapsar.

Müziksel Zeka

Sesin ritim ve tınısına ayrıca sesin duygusal boyutuna duyarlı olmayı gerektiren becerileri kapsar.

Kinestetik-Görsel-Bedensel Zeka

Bu zeka türü bedensel etkinliklerde başarılı olmayı sağlar. Görsel, bedensel, sportif becerileri ve dikkat, kontrol, çeviklik gibi özellikleri kapsayan zeka türüdür.

YETENEK ALANLARI

Uzamsal Zeka;

Dünyayı doğru algılamayı gerektiren; cisimlerin uzaydaki biçimlerini algılama, cisimleri iki veya üç boyutlu olarak görebilme, geometrik şekilleri farklı açılardan anlama gibi yetileri kapsar.

Doğa Zekası;

Bitkiler, hayvanlar ve jeolojik doğal varlıklara empati duymak, onlara duyarlı davranmak ve onları anlamak gibi özellikler doğa zekası gelişmiş bireylerin özellikleridir.

İçsel Zeka;

Bu zeka türü, insanın kendisini bilmesini, anlamasını sağlar. İnsanın kendisini takdir etmesi, amaç belirlemesi, kendini ayarlaması, duygusal ve bireysel öz yönetimi sağlaması gibi hayati fonksiyonları vardır.

Kişilerarası Zeka;

Bireyin diğer insanları anlamasını ve onlarla başarılı ilişkiler kurabilmesini sağlar. Bireysel farklılıkları görebilme, kendini ve diğerlerini motive etme gibi özellikleri vardır.

YETENEK ALANLARINA GÖRE MESLEKLER

Sözel-Dilsel Zeka	Müziksel Zeka	İçsel Zeka	Doğa Zekası
•Şairler •Gazetecilik •Öğretmenlik •Psikologluk •Psikolojik Danışmanlık	•Bestekarlık •Piyanist •Gitarist •Vokalist •Baterist	- Pilotluk •Polislik •Yazarlık •Danışmanlık •Öğretmenlik	•Çiftçiler •Ziraatçılar •Veteriner Hekimler •Doğa Bilimciler

YETENEK ALANLARINA GÖRE MESLEKLER

Mantıksal- Matematiksel Zeka	Uzamsal Zeka	Kişilerarası Zeka	Kinestetik- Görsel- Bedensel Zeka
•Matematik Öğretmeni •Mühendisler •Mantık Bilimciler •Felsefeciler	•İç Mimarlar •Görsel Tasarımcılar •GrafikTasarımı •Harita Mühendisliği •ArabaTamircisi	•Yöneticilik •Liderlik •Satış Danışmanlığı •Öğretmenlik •Psikologluk •Psikolojik Danışmanlık	•Aktörlük •Oyunculuk •Film Yönetmenliği •Sporcular •Dansçılar •Beyin Cerrahı •Elmas Kesiciler

İLGİ

Bireyin bir faaliyetten hoşlanma ve haz alma (doyum sağlama); faaliyeti sevip -sevmeme; derecesidir.

Herhangi bir aktiviteyi isteyerek, zevk alarak yapıyorsak, Birçok faaliyet arasından belirli birkaç faaliyeti sıklıkla tercih ediyorsak bu aktiviteler ve faaliyetlere ilgi duyuyoruz demektir.

Örneğin, boş zamanımızda yapılabilecek onlarca uğraşı arasından sıklıkla şiir ezberleyip, kitap okuyorsak edebiyata ilgi duyuyoruz demektir.

NELERİ YAPMAKTAN HOŞLANIRIM? & NELERİ SIKLIKLA YAPARIM?
soruları, ilgi duyulan alanların anlaşılabilmesi, keşfedilebilmesi için sorulabilir.

İLGİ ALANLARI

- İkna ilgisi
- Ticaret ilgisi
- Temel Bilimler İlgisi
- Sosyal Bilimler İlgisi
- Mekanik ilgisi
- İş Ayrıntıları İlgisi
- Edebiyat İlgisi
- Güzel Sanatlar İlgisi
- Müzik İlgisi
- Sosyal Yardım İlgisi

MESLEK DEĞERLERİ

Değerler, ulaşmak istediğimiz hedeflere atfettiğimiz önemi ifade eder.

Bir mesleği bizim için değerli kılan özelliklere ise meslek değerleri denir. Başka bir ifadeyle meslek değerleri; bir mesleğe girme sonucunda o mesleğin getirilerinden elde edilen doyumdur.

MESLEKTEN BEKLENTİLERİM NELER? & MESLEĞİN GETİRİLERİ NELER? soruları, meslek değerlerinin anlaşılabilmesi ve keşfedilebilmesi için sorulabilir.

MESLEK DEĞERLERİ

- Mesleğin kazanç durumu, sosyal güvencesi, kazandırdığı toplumsal saygınlık bazı meslek değerleridir.
- Meslek değerlerimizle uyumlu bir mesleği seçmek, yaptığımız işten doyum sağlamak ve işin sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir.
- Her mesleğe atfedilen değer bireyden bireye değişir.
- Bir mesleğin cazip yanı birisi için yüksek kazanç iken başkası için güvence, bir diğeri için yeteneğini kullanmasına olanak tanınması veya başka biri için işin saygınlığı olabilir.

ETKİLİ REHBERLİK VE DOĞRU YÖNLENDİRMENİN ÖNEMİ

Öğrencilerin kendilerini tanımaları potansiyellerini en iyi şekilde kullanabilmeleri kendisiyle barışık ve çevresiyle uyumlu olabilmeleri, ilgi, yetenek, başarı ve değerleri doğrultusunda gerçekçi karar verebilmeleri ve böylelikle kendilerine en uygun olan alana ve/veya mesleğe yönelebilmeleri gelecek nesillerin dolayısıyla ülkenin refahı ve mutluluğu artacaktır. Bu da öğrencinin eğitim basamakların da ilerlerken sağlıklı bir şekilde yönlendirmeleriyle olabilir. Bunun için yönlendirme çalışmaları oldukça önemlidir.

İLGİ,YETENEK VE DEĞERLERİN TESPİTİ

Yapılabilecek Çalışmalar

- 1-Kullanılan bireyi tanıma tekniklerinin çeşitliliğinin arttırılması ve sonuçların mutlaka yapılacak grup rehberlikleriyle değerlendirilmesi.
- 2-Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisleriyle koordineli çalışarak ortak planlamaların yapılması ve mesleki rehberlik uygulamalarının bir süreç halinde işlemesi,
- 3-Çeşitli meslek üyelerinin okullara davet edilmesi ve bu meslek erbaplarıyla söyleşilerin düzenlenmesi,
- 4-İlgi yetenek ve değerler dikkate alınarak seçilen bir meslekteki başarı oranıyla bu kriterler dikkate alınmadan seçilen meslekteki başarı oranının tartışılması,

İLGİ,YETENEK VE DEĞERLERİN TESPİTİ

Yapılabilecek Çalışmalar

- 6-Öğrencilerin ilgi duydukları meslekleri araştırarak sınıflarında tanıtmaları,
- 7-Öğrencileri derslerin dışında farklı alanlara yönlendirmek (Resim yapmak, müzik enstrümanı çalmak, şarkı söylemek, şiir yazmak, spor faaliyetleri, zeka oyunları gibi)
- 8-Öğrencilerin yaptıkları aktiviteler arasından hangilerini severek ve sıklıkla yaptıklarını, hangilerinde daha iyi olduklarına yönelik sorular sorarak onların ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmak,
- 9-Öğrencilerin kişilik gelişimine olumlu katkı sağlayabilecek rol model oluşturabilecek kişiler olması
- 10-21. yüzyıl dijital çağ olduğu için öğrencilerin çağın gerisinde kalmamaları için bilgisayar kullanımı, kodlama ve programlama eğitimi, yazılım eğitimi, yabancı dil kursları, zeka oyunları kursları ayrıca müzik ve spor kurslarına katılmaları onların gelişimine mutlaka katkıları olacaktır.

İLGİ,YETENEK VE DEĞERLERİN TESPİTİ

Yapılabilecek Çalışmalar

11-Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun seçecekleri mesleklerle ilgili mesleğin riskleri, çalışma şartları, avantajları, dezavantajları, kazanç durumları gibi bilgileri öğrenebilmeleri için rehberlik servisine yönlendirmelerini sağlamak,

12-Öğrencileri üretim faaliyeti projesi gerçekleştirmeye yönlendirmek. Özellikle günlük hayatta ihtiyaç duyulan, yapıldığı zaman önemli bir eksikliği giderecek, insanlara fayda sağlayacak projeler yapmalarını sağlamak.

Hazırlayanlar:

NURAY DURMAZ

ŞEYMA SAYDAM

SÜMEYYE BOZKUŞ

DENİZ COŞKUN

ABDULMUTTALİP SAYDAM